

Kwartaal update

Monitoring van de werkgelegenheid en de sociale bescherming in België

18/10/2023

Working Group Social Impact Crises

.be

FEDRIS

KSZ
BCSS

STATBEL

HZIV

INHOUD

Kwartaal update	
Achtergrond.....	3
Vooraf.....	3
Algemene beoordeling sociaal-economische situatie.....	4
Belangrijkste updates.....	5
Macro-economische inschattingen.....	7
Vooruitzichten.....	7
Europees niveau.....	7
België.....	8
Prijsevoluties.....	8
FOCUS: De ongelijke impact van de hoge inflatie.....	9
Arbeidsmarktontwikkelingen.....	12
Arbeidsmarktindicatoren.....	12
Tijdelijke werkloosheid.....	15
Zelfstandigen.....	16
Inkomen, armoede en sociale bijstand.....	17
Maatschappelijke hulp- en dienstverlening door de OCMW's.....	17
Inkomen & Armoede.....	19
FOCUS: Het huishoudbudget in België in 2022: gemiddeld hoger huishoudbudget waarvan het grootste deel gaat naar 'woning, water, elektriciteit, gas en andere brandstoffen'.....	19
Monitoring van de levensomstandigheden.....	21
Ruimere sociale ontwikkelingen.....	23
De Oekraïne crisis.....	23
Profiel.....	23
Arbeidsmarktintegratie.....	24
De energiecrisis.....	25
FOCUS: een diepere kijk op de inflatie van elektriciteit en gas tijdens de laatste twee jaar.....	25
Evolutie gemiddelde jaarfactuur.....	27
Potentiële impact op het inkomen.....	28

Achtergrond

Vooraf

Onder de naam 'Working Group Social Impact Covid-19 (WG SIC)'¹ startte in april 2020, op initiatief van de federale crisiscel ECOSOC, een reeks federale instellingen een monitoring van de sociale en tewerkstellingsimpacts van de COVID pandemie. De doelstelling was om een zo actueel en zo volledig mogelijk beeld te bieden van de ontwikkelingen op deze domeinen. Deze monitoring werd verdergezet in 2021 en 2022, waarbij ook de impact van de Oekraïne crisis en de energiecrisis werd opgevolgd. Gelet op het belang van een actueel beeld van de evolutie van de sociale situatie, ook buiten een acute crisisperiode, wordt de monitoring verdergezet, onder de nieuwe naam van de werkgroep 'Working Group Social Impact Crises' (WG SIC).

De resultaten van de monitoring worden verwerkt in een nota. Deze nota was een levend document dat werd aangepast naarmate er nieuwe en aanvullende cijfers beschikbaar kwamen. De nota werd enkele keren herwerkt om hem aan te passen aan de evoluerende (COVID-)situatie. De 'oude' nota's blijven echter beschikbaar en relevant als overzicht van de periode 2020-2022 en zijn beschikbaar op de webpagina van de WG SIC².

Met het oog op een toegankelijker en permanentere vorm van rapportering, is er beslist om de rapporteringsvorm binnen de WG SIC opnieuw te herwerken. De focus blijft evenwel liggen op het samenbrengen van zo recent mogelijke gegevens met het oog op het aanbieden van een zo actueel mogelijk beeld van de tewerkstellings- en sociale situatie.

Maandelijks worden de cijfers geactualiseerd in het [dashboard](#). Daarnaast stelt de werkgroep elke maand een bijbehorende, [beknopte nota](#) op die de belangrijkste evoluties op basis van deze cijfers samenvat. Elk [kwartaal](#) stelt de werkgroep een [uitgebreidere nota](#) samen die een gedetailleerder overzicht geeft van de tewerkstellings- en sociale situatie in België.

¹'Methodologische noot over voorlopige administratieve gegevens': Men moet rekening houden dat een deel van de cijferreeksen (en beschikbare breakdowns) die in deze nota worden besproken voorlopig of partieel zijn, en dus grote voorzichtigheid nodig is bij de interpretatie ervan. Voor details betreffende de methodologie, de periodiciteit en het gebruik dient u contact op te nemen met de instellingen die de data aanleveren.

² <https://socialsecurity.belgium.be/nl/sociaal-beleid-mee-vorm-geven/sociale-impact-covid-19>

Belangrijkste vaststellingen

Algemene beoordeling sociaal-economische situatie

Na de sterke prestatie in 2022 en de beperkte groei in het eerste kwartaal van 2023, is ook de groei van de tewerkstelling tijdens het tweede kwartaal van 2023 eerder beperkt. Dit is consistent met de macro-economische prognoses die licht naar beneden zijn bijgesteld. Tegelijkertijd blijft de werkgelegenheidsgraad wel stabiel ten opzichte van een jaar geleden. De klassieke breuklijnen in arbeidsparticipatie blijven echter zichtbaar.

De inflatie, ook deze van voeding en energie, is de laatste maanden verder afgenomen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat volgens onderzoek van de OESO, de impact van de hoge inflatie ongelijk verdeeld is over huishoudens. Bovendien zouden het vooral huishoudens met een laag beschikbaar inkomen zijn die de grootste impact van de hoge inflatie ondervinden.

Desalniettemin blijft het percentage huishoudens dat aangeeft moeilijk rond te komen, opnieuw overwegend stabiel en zelfs licht dalend, zo ook bij de lagere inkomens.

Alhoewel de economische en (geo)politieke situatie volatiel blijft, lijken we de laatste maanden de acute crisiscontext te hebben verlaten en lijken de tewerkstellingssituatie en inkomens- en leefomstandigheden zich momenteel in stabielere vaarwater te situeren. Daarmee komen een aantal structurele sociaal-economische uitdagingen die reeds vóór COVID en de kostencrisis aanwezig waren opnieuw meer op de voorgrond.

Belangrijkste updates

- De **werkgelegenheidsgraad** daalt in het 2de kwartaal van 2023 tot 71,4% (t.o.v. 72,1% in het eerste kwartaal van 2023) en belandt daarmee op hetzelfde niveau als een jaar eerder. Ook de **werkloosheidsgraad** daalt licht, van 5,7% tot 5,5%, maar neemt toe van 11,4% naar 13,3% bij kortgeschoolden, en van 15,9% naar 17,0% bij personen met een niet-EU27 nationaliteit. De daling is dus te zien bij alle groepen, behalve bij kortgeschoolden en personen met een niet-EU-nationaliteit.
- In de EAK-maandcijfers over de werkgelegenheidsgraad zien we wel weer een toename tussen juni en juli 2023 (van 71,6 naar 72,6%), terwijl de werkloosheidsgraad verder afneemt van 5,3 naar 4,9%. De voorlopige cijfers voor augustus wijzen opnieuw op een daling van de werkgelegenheidsgraad tot 70,8% en een stijging van de werkloosheidsgraad tot 5,6%.
- De **vacaturegraad** stagneert op een hoog niveau sinds de tweede helft 2022. In het 2de kwartaal van 2023 blijft de vacaturegraad op 4,63% (ten opzichte van 4,68% in het eerste kwartaal).
- De **tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven** neemt sterk af in de eerste helft van 2023 en is volledig uitgedoofd. De klassieke tijdelijke werkloosheid blijft op pre-pandemie niveau.
- Het aantal **faillissementen onder zelfstandigen** daalt van 246 in juni tot 148 in juli en 96 in augustus 2023. Het voorlopige cijfer voor september 2023 ligt opnieuw hoger en bedraagt 220.
- De raming voor juli wijst op een lager stabiel aantal personen met een **leefloon** (149.200). Dit is iets hoger dan het cijfer van een jaar eerder (148.900), en lager dan het hoogste aantal tijdens de covid-periode (160.000 in februari '21). Toch merken we in 2023 globaal een stijging van +3,1% in de eerste 7 maanden van 2023, tegen – 3,4% in de eerste 7 maanden van 2022. Het aantal betalingen equivalent leefloon daalt in juli tot ongeveer 26.000. Deze daling is te wijten aan een verlaagde instroom van personen van Oekraïense nationaliteit. Het is op deze moment nog niet duidelijk of het gaat om transitie naar werk, dan wel om personen die het territorium hebben verlaten. In totaal zijn er tot dusver cumulatief in de periode maart 2022 tot en met augustus 2023 33.146 toekenningen equivalent leefloon aan Oekraïense vluchtelingen, daarbij gaat het om 57.697 betrokken personen. Het aantal maandelijkse aanvragen voor **maatschappelijke hulp** is lager dan onder het hoogtepunt tijdens de covid-periode (324.000 in juni 2023 tegen een maximum van 340.000) maar blijft op een hoog niveau.
- De **inflatie** zet in juli, augustus en september 2023 haar dalende trend verder: ze daalt van 4,14% in juli 2023 tot 2,39% in september 2023. De **inflatie voor voeding** daalt in juli van 13,23% tot 11,15% in september 2023. De cumulatieve prijsstijgingen voor voeding zijn een aandachtspunt gelet op hun impact voor lagere inkomens. De **consumptieprijsindex** steeg met 0,81% in juli en met 0,76% in augustus ten opzichte van de maand ervoor. In september daalde deze prijsindex met 0,69% ten opzichte van augustus.

- De gemiddelde **jaarfactuur voor elektriciteit** neemt tussen juni en juli 2023 toe van 1.177,83 euro tot 1.229,64 euro, neemt in augustus opnieuw lichtjes af tot 1.170,37 euro om in september opnieuw te stijgen tot 1.228,89 euro. De **jaarfactuur voor aardgas** laat een gelijkaardig trend zien waarbij de jaarfactuur tussen juni en juli lichtjes stijgt van 1.265,23 euro tot 1.327,20 euro om in augustus opnieuw af te nemen tot 1.284,08 euro. In september stijgt de gemiddelde jaarfactuur voor aardgas opnieuw tot 1.363,97 euro.
- Het **percentage personen dat aangeeft moeilijk rond te komen** is opnieuw licht gedaald van 43,0% in het eerste kwartaal van 2023 tot 40,4% in het tweede kwartaal van 2023.

Macro-economische inschattingen

In 2022 zorgen de Russische invasie in Oekraïne en bevoorradingsproblemen voor spanning en onzekerheid op het macro-economische toneel. Verschillende organisaties of instellingen hebben hierdoor dan ook hun macro-economische vooruitzichten moeten bijstellen. Alle prognoses zijn in deze context evenwel onderhevig aan een **hoge mate van onzekerheid**, nog versterkt door de instabiele internationale context (de oorlog in Oekraïne in het bijzonder).

Vooruitzichten

De Europese Commissie publiceerde in september 2023 haar *Summer 2023 Economic Forecast*³. Ook de OESO publiceerde in september een tussentijds *Economic outlook*⁴ (EO) rapport. Daarnaast publiceerde het *Federaal Planbureau* (FPB) in diezelfde maand haar *Economische Vooruitzichten 2023-2024*⁵. Al deze organisaties stellen hun groeiverwachtingen opnieuw naar onder bij ten opzichte van hun vorige rapporten. **Algemeen wordt er een beperkte economische groei verwacht in 2023 die licht kan toenemen in 2024. De inflatie zou, naar verwachting in 2023 en 2024 wel opnieuw lager liggen dan in 2022 maar zich nog steeds op een relatief hoog niveau bevinden.**

Europees niveau

De Europese Commissie stelt de prognoses in haar *Summer 2023 Economic Forecast* opnieuw bij ten opzichte van haar *Spring 2023 forecast*. Concreet worden de *groeiprognoses* voor de EU en de Eurozone opnieuw naar beneden bijgesteld. Er wordt nu een bbp-groei voor de EU verwacht van 0,8% in 2023 en 1,4% in 2024 en voor de Eurozone een groei van 0,8% in 2023 en 1,3% in 2024 (ten opzichte van 1,0% en 1,7% voor de EU en 1,1% en 1,5% voor de Eurozone in respectievelijk 2023 en 2024).

De OESO verwacht dat de *bbp-groei* in de eurozone opnieuw zal afzakken tot 0,6% in 2023 (-0,3 procentpunt ten opzichte van de EO in juni) en zal toenemen tot 1,1% in 2024 (-0,4 procentpunt ten opzichte van de EO in juni) naarmate het negatieve effect van de hoge inflatie op de reële inkomens afneemt.

De verwachtingen op vlak van *inflatie* worden door de Europese Commissie in haar *Summer Forecast* ook opnieuw bijgesteld ten opzichte van haar *Spring Forecast*: er wordt een inflatie verwacht van 5,6% (-0,2 procentpunt t.o.v. spring forecast) in 2023 en 2,9% (+0,1 procentpunt t.o.v. spring forecast) in 2024 in de Eurozone terwijl de verwachte inflatie voor de EU iets hoger ligt, namelijk 6,5% (-0,2 procentpunt t.o.v. spring forecast) in 2023 en 3,2% (+0,1 procentpunt t.o.v. spring forecast) in 2024.

³ [Summer 2023 Economic Forecast: Easing growth momentum amid declining inflation and robust labour market \(europa.eu\)](#)

⁴ [OECD Economic Outlook](#)

⁵ [Federaal Planbureau - Publicatie - Economische begroting – Economische vooruitzichten 2023-2024 – september 2023](#)

De inflatieverwachtingen van de OESO zijn gelijkaardig aan die van de Europese Commissie voor de Eurozone. De OESO verwacht een algemene inflatie van 5,5% (-0,3 procentpunt ten opzichte van de EO in juni) in 2023 en 3,0% (-0,2 procentpunt ten opzichte van de EO in juni) in 2024 voor de eurozone.

België

Volgens de Economische Vooruitzichten van het Federaal Planbureau voor 2023 en 2024, zou de **Belgische economische groei** sterk vertragen in 2023 ten opzichte van 2022. Terwijl de economische groei in 2022 gelijk was aan 3,2%, zou deze in 2023; 1,0% bedragen, maar in 2024 wel opnieuw licht stijgen tot 1,3%. Ten opzichte van de juni vooruitzichten, stelt het FPB, haar groeiverwachtingen licht naar onder bij, met telkens zo'n 0,3 procentpunten. De somberdere vooruitzichten zijn vooral toe te schrijven aan de internationale omgeving, terwijl de binnenlandse vraag vrij goed stand houdt. (Bron: FPB)

Daarnaast, zou volgens de Economische Vooruitzichten de **inflatie** in 2023 dalen tot 4,4%, na een piek van 9,6% in 2022 maar blijft de inflatie ook in 2024 hoog, rond de 4,1%. De **binnenlandse werkgelegenheid** zou in 2023 en 2024 beperkt toenemen tot respectievelijk 49.700 personen en 40.300 personen na een uitzonderlijk sterke toename van 101.000 personen in 2022. Verder zou de **werkgelegenheidsgraad** (volgens de Europese definitie) in 2023 en 2024 stijgen tot respectievelijk 72,4% en 72,9% ten opzichte van 71,9% in 2022. De geharmoniseerde Eurostat-**werkloosheidsgraad** zou afnemen van 5,6% in 2023 tot 5,5% in 2024. (Bron: FPB)⁶

Prijsevoluties

Op macro-economisch vlak, is de stijgende **inflatie**⁷ één van de belangrijkste ontwikkelingen in 2022 mede door de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis. Ook in 2023 blijft de inflatie op een hoog niveau. Naast inflatievooruitzichten, beschikken we ook over maandelijkse inflatiecijfers (bron: Statbel⁸).

De inflatie zet in juli, augustus en september 2023 haar dalende trend verder. De inflatie daalt immers licht van 4,14% in juli 2023 tot 4,09% in augustus. In september daalt het inflatieniveau verder tot 2,39%, het laagste niveau sinds juli 2021, toen de inflatie gelijk was aan 2,27%. Deze daling in de afgelopen maanden kan toegeschreven worden aan de daling van de prijzen van energie. Volgens Statbel daalt de energie-inflatie van -22,83% in augustus 2023 tot -28,73% in september 2023 en draagt -3,98 procentpunten bij aan de totale inflatie. De inflatie van voedingsproducten blijft op een hoog niveau, hoewel voor deze groep de inflatie geleidelijk, lichtjes blijft afnemen. In juli 2023

⁶

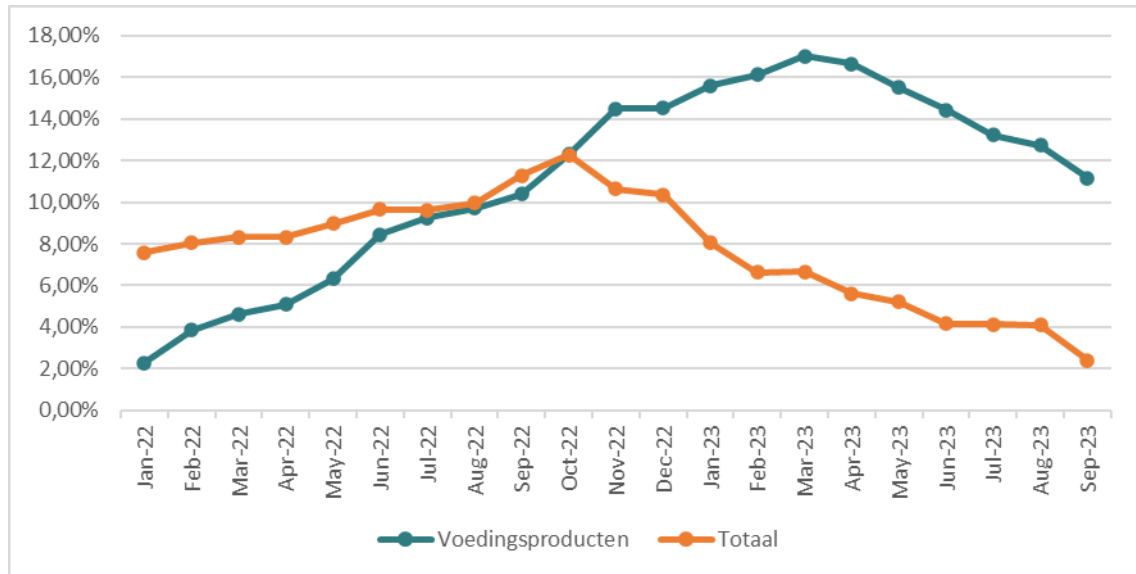
<https://www.plan.be/publications/publication-2381-nl-economische-begroting-economische-vooruitzichten-2023-2024-september-2023>

⁷ "Inflatie wordt gedefinieerd als de verhouding tussen de waarde van het indexcijfer van de consumptieprijzen van een gegeven maand en het indexcijfer van dezelfde maand het jaar voordien. De inflatie meet dus het tempo waarin het algemene niveau van de prijzen evolueert", basisjaar: 2013=100(Bron: Statbel).

⁸ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/consumptieprijnsindex/consumptieprijnsindex>

bedroeg de *inflatie voor voeding* 13,23%, in september was dit percentage gelijk aan 11,15% (grafiek 1).

Grafiek 1. Evolutie inflatie (algemeen en van voeding), België, januari 2022 tot september 2023 (%)

Bron: Statbel

Een andere indicator die een beeld geeft van de evolutie van de prijzen is de **consumptieprijsindex**⁹. Tussen juli en september 2023, zien we dat deze index steeg van 128,14 in juli tot 129,12 (+0,76% t.o.v. juli) in augustus om daarna opnieuw te dalen tot 128,23 (-0,69% t.o.v. augustus) in september 2023.

FOCUS: De ongelijke impact van de hoge inflatie

Begin oktober publiceerde de OESO een working paper¹⁰ waarin ze een gedetailleerde analyse van de gevolgen van de hoge inflatie voor huishoudens in de EU-lidstaten presenteert. De OESO besluit dat **de hoge inflatie ongelijk verdeeld is over huishoudens en dat de hoge inflatie de materiële en sociale deprivatie ongelijk vergroot**.

De paper bespreekt eerst hoe de algemene inflatie historisch hoge niveaus bereikte in 2022 maar daarna geleidelijk aan opnieuw begon af te nemen. De paper wijst echter op het feit dat hoewel de algemene inflatie daalt, de inflatie voor voeding en de kerninflatie¹¹ hoog blijven. Bijgevolg is de impact van de inflatie dus ook afhankelijk van het consumptiepatroon van een huishouden. Zo

⁹ "Het indexcijfer van de consumptieprijzen is een economische indicator, die tot hoofdtaak heeft op objectieve wijze de prijsevolutie in de tijd weer te geven van een korf van goederen en diensten die door de gezinnen worden aangekocht en als representatief voor hun verbruiksgewoonten worden beschouwd.", basisjaar: 2013 = 100 (Bron: Statbel)

¹⁰ [The uneven impact of high inflation | en | OECD](#)

¹¹ Kerninflatie houdt geen rekening met de prijsevolutie van de energieproducten en de onbewerkte voedingsmiddelen.

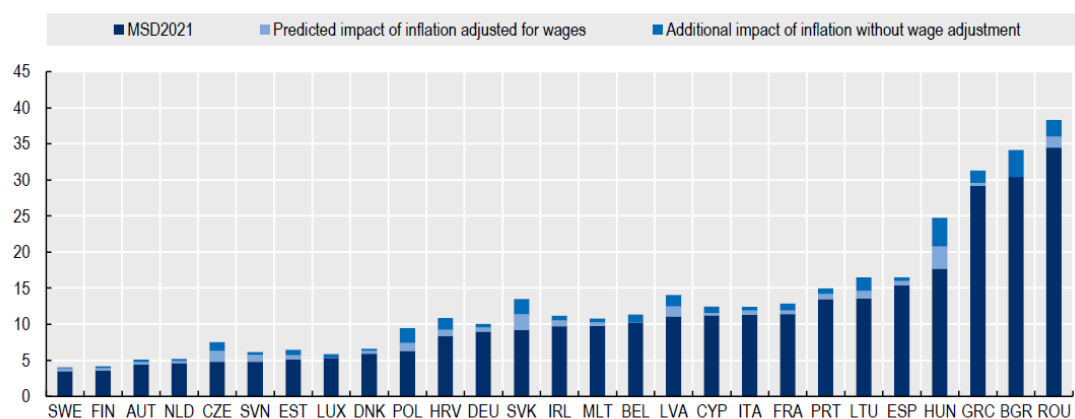
zal een huishouden dat relatief meer uitgeeft aan bv. voeding, ook meer impact ondervinden van de hogere voedingsprijzen. Algemene inflatie-indexen houden echter geen rekening met de verschillende consumptiepatronen van huishoudens en verschillen dus met het 'effectieve inflatieniveau' dat individuele huishoudens ervaren.

De belangrijkste resultaten uit de working paper zijn:

- Sinds de inflatie sterk is gestegen, hebben minder mensen te maken met een 'effectieve inflatie' die dicht bij het gemiddelde zit, resulterend in een hoge spreiding van de effectieve inflatie tussen huishouden.
- De 'effectieve inflatie' is hoger voor huishoudens met een *lager inkomen*, en voor huishoudens met aan het hoofd personen *ouder dan 60 jaar of met een lager opleidingsniveau*.
- De distributieve impact van de hoge inflatie op huishoudens varieerde in de tijd. Veranderingen in relatieve prijzen gedurende de inflatieperiode beïnvloeden namelijk de omvang van de impact van inflatie tussen de verschillende bevolkingsgroepen. De verschillen in 'effectieve inflatie' waren cumulatief in de tijd, opnieuw vooral voor huishoudens met een *lager inkomen*, en voor huishoudens met aan het hoofd personen *ouder dan 60 jaar of met een lager opleidingsniveau*.
- De hoge inflatie kan hebben bijgedragen tot een *duidelijke stijging van de MSD* (cf. percentage dat materiaal en sociaal gedepriveerd is¹²), met gemiddeld zo'n 1,9 procentpunt. Dit was vooral duidelijk in landen met een gematigde loonrespons en/of inkomensaanpassingen. Ook hier was de voorspelde stijging in MSD duidelijk op te merk bij huishoudens met een lager inkomen. (zie grafiek 2)
- De OESO wijst evenwel doorheen de paper op de *verschillen tussen landen*.

Grafiek 2. Het voorspelde effect van inflatie op materiële en sociale deprivatie

Predicted effect of inflation on MSD rates compared to pre-inflationary MSD levels (%), by country, with or without adjustment for wage developments, February 2022-February 2023

Note: For simplicity, observed wage adjustments at national level were assumed to translate into equal and proportionate changes in the income of all households in the sample.

Source: Authors' calculations, based on EU-SILC microdata from the 2021 cross-sectional wave.

¹² Zie ook [SILC definities | Statbel \(fgov.be\)](#)

Bron: Berekeningen OESO: "The uneven impact of high inflation"

Bovendien komt de Europese Commissie in het recent gepubliceerde SPC (Social Protection Committee) jaarrapport van 2023, tot gelijkaardige conclusies¹³. Zo vinden zij dat de prijsstijgingen een negatieve impact hadden op de koopkracht van huishoudens, vooral voor gezinnen met een lager inkomen.

¹³ [Annual report focuses on measures taken to tackle energy and cost of living crisis - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission \(europa.eu\)](#)

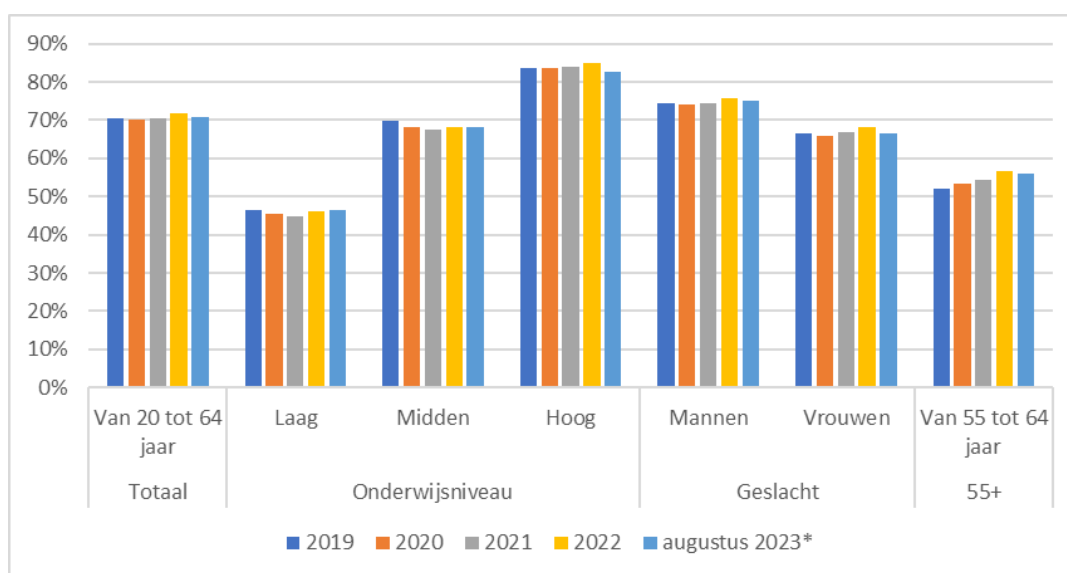
Arbeidsmarktontwikkelingen

Arbeidsmarktindicatoren

De **werkgelegenheidsgraad** van 20-64-jarigen in België daalt in het 2de kwartaal van 2023 van 72,1% naar 71,4%, en belandt daarmee op hetzelfde niveau als een jaar eerder. Ook de **werkloosheidsgraad** daalt licht, van 5,7%, naar 5,5%. Die daling is te zien bij alle groepen, behalve kortgeschoolden en personen met een niet-EU-nationaliteit.¹⁴ De klassieke breuklijnen in arbeidsparticipatie worden dus nog aangescherpt.

In de EAK-maandcijfers over de werkgelegenheidsgraad zien we wel weer een toename tussen juni en juli 2023 (van 71,6% naar 72,6%), terwijl de werkloosheidsgraad verder afneemt van 5,3% naar 4,9%. In de cijfers voor juli daalt ook voor kortgeschoolden de werkloosheidsgraad (van 13,5% naar 11,6%, maar we moeten hier rekening houden met een grotere volatiliteit door de kleinere steekproef). Het gemiddeld aantal gepresteerde uren per week is in juli veel lager dan in juni (24,9 tegenover 32,7), maar dat wordt hoofdzakelijk verklaard door verlof en vakantiedagen. In de maandcijfers voor augustus daalt de werkgelegenheidsgraad weer gevoelig, naar 70,8%. De kortgeschoolden blijven weliswaar op hetzelfde niveau (46,4%), en het zijn vooral de hooggeschoolden waar we een daling vaststellen. De IAB-werkloosheidsgraad stijgt naar 5,6%, met vooral een toename bij jongeren en in het Waals Gewest.

Grafiek 3. Werkgelegenheidsgraad (2019-2023)

Bron: Enquête naar de Arbeidskrachten, Statbel.

Noot: **Breuk** in de resultaten in 2021 omwille van de herziening van de vragenlijst en de wijziging van de IAB-definities van werkloosheid en werkgelegenheid.

¹⁴ kwartaalresultaten van Statbel op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK): <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid#news>

*De maandcijfers zijn gebaseerd op een 12de van de steekproef en dus gevoeliger aan toevalsschommelingen.

De **arbeidsmarkttransities** tussen het tweede kwartaal van 2022 en het tweede kwartaal van 2023, geven net als een trimester eerder aan dat mensen nog vlot aan het werk blijven, maar inactieven vaak inactief blijven. Bij de inactieven blijven vooral vrouwen, kortgeschoolden en mensen met een buitenlandse nationaliteit vaker inactief. De uitstroom van werkloosheid naar werk is daarentegen weer iets toegenomen.¹⁵

Eén van de belangrijkste uitdagingen van 2022 was de **krachte** op de arbeidsmarkt. De **vacaturegraad** bevindt zich al sinds eind 2021 op het hoogste niveau sinds het begin van de enquête (2012).¹⁶ De opwaartse trend zette zich door in het tweede kwartaal van 2022 en stagneert op een hoog niveau begin 2023, met 4,68% in het eerste kwartaal en 4,63% in het tweede kwartaal van 2023. De vacaturegraad is veel hoger voor interimbanen (18,95%) dan voor vaste banen (4,17%). Het percentage is het hoogst in de sector 'verschaffen van accommodatie en maaltijden' (9,1%) en 'informatie en communicatie' (7,0%),

Tabel 1: Vacaturegraden per activiteitssector, 2019-2023

Taux de vacance d'emploi -Total	2020		2021				2022				2023	
	4ème trimestre	1er trimestre	2ème trimestre	3ème trimestre	4ème trimestre	1er trimestre	2ème trimestre	3ème trimestre	4ème trimestre	1er trimestre	2ème trimestre	
B. Industries extractives	2,3%	1,4%	1,7%	2,2%	2,7%	1,5%	1,6%	1,9%	1,7%	1,9%	1,5%	
C. Industrie manufacturière	2,9%	3,3%	3,8%	5,2%	5,3%	5,7%	5,5%	5,8%	5,0%	5,4%	4,8%	
D. Production et distribution d'électricité, de gaz, de vapeur et d'air conditionné	1,8%	2,0%	2,8%	2,7%	3,9%	3,5%	3,7%	3,2%	4,1%	4,4%	5,4%	
E. Production et distribution d'eau; assainissement, gestion des déchets et dépollution	3,2%	4,0%	3,9%	4,7%	4,8%	4,0%	3,9%	3,7%	2,7%	3,6%	4,4%	
F. Construction	4,2%	5,5%	8,0%	8,0%	7,7%	7,3%	7,0%	7,6%	6,1%	6,1%	6,5%	
G. Commerce; réparation d'automobiles et de motocycles	3,0%	3,3%	4,6%	4,5%	5,0%	4,8%	5,0%	5,4%	4,3%	4,5%	4,6%	
H. Transports et entreposage	2,9%	3,1%	3,9%	4,1%	4,7%	5,5%	5,2%	4,1%	4,3%	4,5%	4,5%	
I. Hébergement et restauration	2,9%	4,7%	10,2%	11,3%	8,9%	9,5%	7,9%	7,8%	8,2%	8,0%	9,1%	
J. Information et communication	6,4%	7,1%	7,2%	9,1%	9,0%	9,0%	9,1%	8,5%	8,0%	8,4%	7,0%	
K. Activités financières et d'assurance	1,7%	1,9%	2,7%	2,9%	4,0%	4,6%	3,9%	3,5%	3,3%	3,8%	3,5%	
L. Activités immobilières	2,9%	3,1%	2,9%	5,5%	1,6%	3,1%	2,7%	3,1%	1,8%	2,8%	2,6%	
M. Activités spécialisées, scientifiques et techniques	5,4%	7,8%	6,9%	8,2%	8,5%	8,6%	9,4%	8,1%	8,3%	7,5%	7,9%	
N. Activités de services administratifs et de soutien	3,4%	4,0%	4,2%	5,2%	4,6%	4,8%	5,3%	5,6%	4,9%	5,6%	5,3%	
O. Administration publique	2,3%	3,4%	3,3%	2,7%	2,7%	2,8%	3,5%	3,1%	3,2%	3,3%	3,2%	
P. Enseignement	2,1%	2,2%	2,5%	3,3%	3,2%	3,1%	2,8%	3,0%	2,9%	3,4%	3,3%	
Q. Santé humaine et action sociale	1,7%	1,8%	2,2%	2,6%	2,7%	2,8%	3,3%	3,3%	3,0%	3,0%	3,2%	
R. Arts, spectacles et activités récréatives	2,7%	4,5%	4,8%	5,8%	3,8%	3,3%	4,7%	5,0%	3,2%	3,9%	3,8%	
S. Autres activités de services	2,7%	3,1%	4,2%	4,2%	3,3%	3,0%	5,0%	3,8%	3,1%	3,7%	2,5%	
Ensemble	2,9%	3,5%	4,2%	4,7%	4,7%	4,8%	5,0%	4,9%	4,5%	4,7%	4,6%	

Bron: Statbel, Vacaturestatistieken¹⁷

¹⁵ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/transities-op-de-arbeidsmarkt>

¹⁶ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/vacatures-op-de-arbeidsmarkt>

¹⁷ <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/vacatures-op-de-arbeidsmarkt>

Naast de toename van de vacaturegraad, zien we in de RSZ-cijfers over de bijzondere tewerkstellingstypes dat het aantal **uitzendkrachten** op een gevoelig lager niveau blijft dan in 2022. Vanaf de 2de helft van mei 2022 zakken de cijfers over interimwerk tot licht onder het niveau van 2021. Vanaf midden september 2022 wordt de daling van het aantal uitzendkrachten ten opzichte van het voorgaande jaar meer uitgesproken en bedraagt vanaf eind oktober bijna 10%. De daling van het aantal uitzendkrachten houdt ook in 2023 aan en bedraagt iets meer dan 10%. Het aantal **flexijobs** blijft wel nog steeds toenemen (ook de flexijobs via interimkantoren), tijdens de zomerperiode is het aantal flexijobs een 10 tot 15% hoger dan in 2022 (groter aanbod studenten), aan het einde van de zomer is de stijging tussen de 15% en de 20%. Het aantal extra's blijft daarentegen onder het pre-coronaniveau (en is dus waarschijnlijk gedeeltelijk omgezet/vervangen door flexijobs). In de eerste helft van 2023 liggen ook de cijfers voor de **studentenarbeid** tussen de 5% en 10% hoger dan in 2022. Mogelijk is dit een effect van het optrekken vanaf 01/01/2023 van het aantal uren dat in het stelsel van studentenarbeid mag gepresteerd worden van 475 naar 600 uren. De zomerpiek van 2023 is maar licht hoger dan die van 2022 (2 à 3%). Aan het einde van de zomerperiode daalt de inzet van studenten, maar de toename t.o.v. dezelfde periode van 2022 is terug groter (rond de 10%).

Na de sterke heropleving van de arbeidsmarkt in 2022, is de groei van de totale loontrekkende tewerkstelling in het tweede kwartaal van 2023 heel wat beperkter. De toename van het aantal arbeidsplaatsen was sterker bij vrouwen (+1,1%) dan bij mannen (+0,4%). De toename van het arbeidsvolume was eveneens groter bij vrouwen (+1,4%) dan bij mannen (+0,7%). De stijging van het aantal arbeidsplaatsen is het sterkst bij de oudste leeftijdsgroepen, (+1,4% bij de groep 50 tot en met 64 jaar, +15,6% bij de 65+). De toename bij deze oudste leeftijdsgroep is vooral het gevolg van de toename van de flexijobs.

Het aandeel **volwassenen** (18-59 jaar) dat leeft in een **huishouden waar niemand betaald werk** verricht, was in april gelijk aan 10,4% en steeg in mei tot 11,9%. In juni, juli en augustus 2023 schommelt dit aandeel rond de 11% (cijfers voor juli en augustus nog voorlopig). Het aandeel **kinderen dat leeft in een baanloos huishouden**, was in april gelijk aan 11,5% en stijgt in de drie daaropvolgende maanden tot 12,7% in juni 2023. De voorlopige cijfers voor juli en augustus liggen opnieuw lager en bedragen respectievelijk 10,8% en 11,2% (Bron: Statbel).

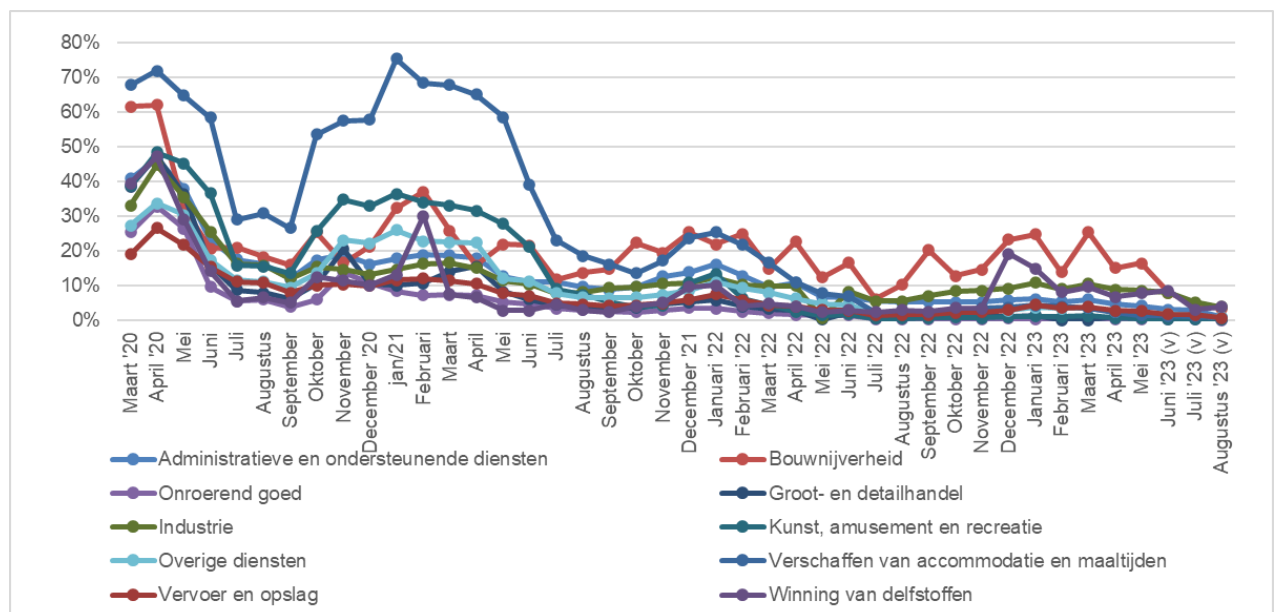
Het aantal betrokkenen bij een aankondiging van een procedure van **collectief ontslag** is aan het begin van de zomer wat hoger (582 in mei en 509 in juni), maar daalt vervolgens (250 in juli en 0 in augustus).

Tijdelijke werkloosheid

Globaal genomen bevindt de tijdelijke werkloosheid zich momenteel op pre-crisis niveau. Ondanks het breed verspreidde gebruik in afgelopen jaren, lijkt het er dus niet op dat we naar een verhoogd structureel niveau zijn geëvolueerd. De **tijdelijke werkloosheid voor energie-intensieve bedrijven** werd afgeschaft vanaf 1 april 2023, maar is pas uitgedoofd sedert 1 juli 2023. In mei en juni betrof het nog slechts 898 en 651 personen.¹⁸

In grafiek 4 zien we dat het stelsel van de tijdelijke werkloosheid in 2023 vooral gebruikt wordt in de bouw- en de industriële sector. Dat verklaart waarom het grootste deel van de personen die (minstens één dag van de maand) tijdelijk werkloos waren in 2023 mannen zijn (75,1% van de tijdelijke werklozen in augustus). Kortgeschoolden en personen met een buitenlandse nationaliteit zijn nog steeds sterk oververtegenwoordigd, maar daarnaast gaat het vooral om iets oudere werknemers, en werknemers uit de middelste loonklassen.

Grafiek 4. Aandelen personen voor wie een betaling tijdelijke werkloosheid werd geregistreerd op het totaal werknemers per sector, voor de 10 sectoren met de hoogste aandelen (maart 2020 – augustus 2023)

(v): voorlopige cijfers

Bron: RVA; Berekeningen: FOD WASO

¹⁸ Data RVA (<https://www.rva.be/statistieken/cijfers/tijdelijke-werkloosheid-energie>).

Zelfstandigen

In 2022 waren er in totaal zo'n 2.084 **faillissementen onder zelfstandigen**. Dit is hoger dan in 2020 (1.601) en 2021 (1.566), de twee COVID-jaren. De steunmaatregelen die genomen zijn tijdens de COVID-pandemie zullen hier wellicht een rol hebben gespeeld. Het aantal in 2022 ligt echter wel iets lager dan in 2019 (2.186). Globaal situeert het aantal faillissementen zich dus opnieuw rond het pre-covid niveau.

Wanneer we kijken naar het aantal maandelijkse faillissementen onder zelfstandigen zien we dat dit aantal in juni 2023 gelijk is aan 246 (+33 t.o.v. mei 2023). Dit is het hoogste aantal sinds juni 2022 toen het aantal maandelijkse faillissementen onder zelfstandigen piekte op 253. Het aantal daalt opnieuw tot 148 in juli en tot 96 in augustus 2023. Zo'n daling in het aantal faillissementen tijdens de zomer doet zich ook voor in andere jaren. Het cijfer voor september 2023 is nog voorlopig, en bedraagt 220 (in vergelijking met 201 in september 2022).

Inkomen, armoede en sociale bijstand

Maatschappelijke hulp- en dienstverlening door de OCMW's

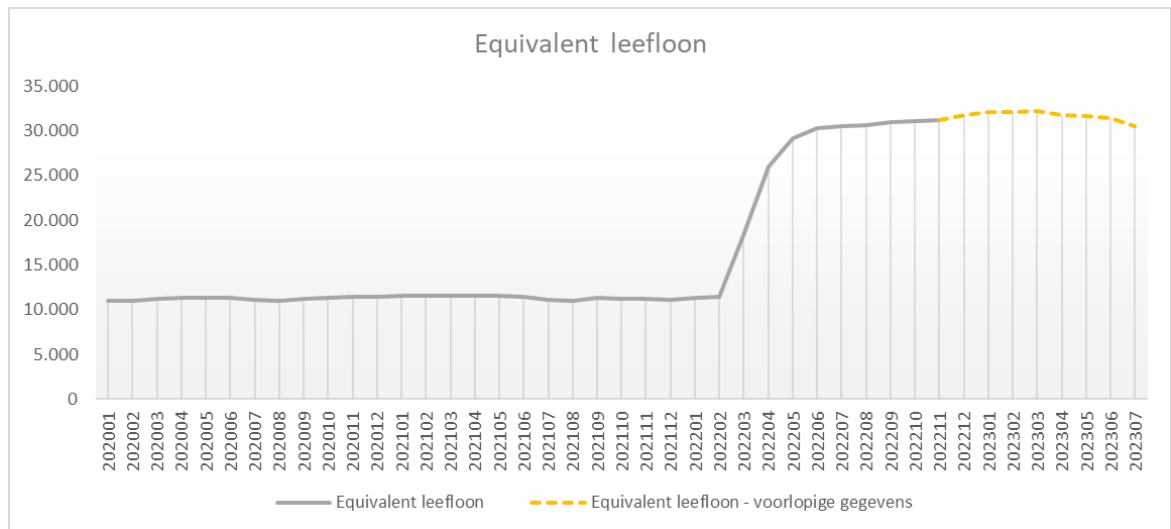
Voor het uitbreken van de coronacrisis (2019) bedroeg het aantal rechthebbenden op maatschappelijke integratie ongeveer 160.000 op maandbasis, waarvan bij benadering 147.000 een leefloon ontvingen. Om de effecten van de coronacrisis in de sociale bijstand sneller en meer gedetailleerd te kunnen monitoren, heeft de POD Maatschappelijke Integratie een specifieke enquête opgezet bij de OCMW's en werk gemaakt van schattingen op basis van voorlopige administratieve gegevens.¹⁹

De start van de coronacrisis markeerde het begin van een sterk stijgende trend die in februari 2021 een hoogtepunt bereikte met 160.000 personen die een **leefloon** ontvingen op maandbasis. Nadien stellen we een sterke terugval vast tot ongeveer 151.000 personen in december 2021. Nadien daalde dit aantal. Op basis van voorlopige gegevens schatten we dat het aantal personen met een leefloon in juli 2023 ligt op ongeveer 149.200 personen. Dit is gelijkaardig aan het aantal een jaar geleden (148.900), maand op maand en aldus redelijk stabiel. Wel merken we, in vergelijking met 2022, een stijging met 3,1% in de eerste 7 maanden van 2023, tegen een daling met 3,4% in de eerste 7 maanden van 2022.

Het aantal personen met een **equivalent leefloon** bleef globaal genomen zeer stabiel tijdens de coronacrisis rond de 11.000 personen. Ingevolge de Oekraïne crisis zagen we begin 2022 een sterke toename tot ongeveer 30.000 personen met equivalent leefloon. Dit cijfer heeft zich gestabiliseerd sinds de zomer van 2022, en begint nu te dalen. Deze sterke stijging is dus te verklaren door de personen die gevlucht zijn voor de oorlog in Oekraïne en het statuut van 'tijdelijke bescherming' krijgen. Op basis hiervan kunnen ze beroep doen op het OCMW voor een equivalent leefloon. We merken immers dat dit aantal in juli 2023 gedaald is naar ongeveer 26.000 begunstigden. Het is op dit moment nog niet duidelijk of het gaat om uitstroom omwille van het vinden van werk, dan wel om personen die het territorium hebben verlaten.

¹⁹ Zie onder voetnoot 'methodologische noot over voorlopige administratieve gegevens'.

Grafiek 5. Equivalent leefloon

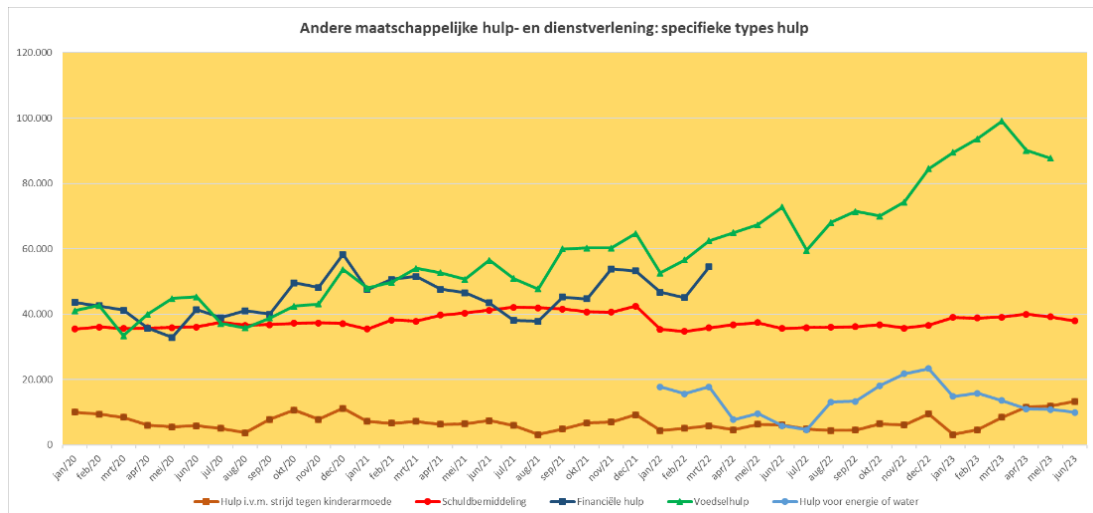
Bron: POD Maatschappelijke Integratie

Op basis van het aantal beslissingen tot toekenning van het equivalent leefloon die door de OCMW's zijn doorgegeven aan de POD MI voor augustus 2023 zijn er tot nu toe cumulatief 33.146 beslissingen tot toekenning van een equivalent leefloon aan ontheemden uit Oekraïne. Aangezien het gemiddeld aantal personen per dossier 1,7 bedraagt, komt dit overeen met 57.697 personen in totaal.²⁰

Op basis van de enquête bij OCMW's zien we tijdens de coronacrisis een zeer sterke stijging van **andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening** tot een hoogtepunt van ongeveer 340.000 aanvragen bij de OCMW's op maandbasis. Tot op heden, is dit cijfer na aanvankelijk te zijn gedaald, terug opgelopen tot ongeveer 324.000 steunaanvragen in juni 2023. Dit blijft een bijzonder hoog getal. Opvallend zijn de 40.000 aanvragen die de OCMW's in deze maand kregen voor schuldhulpbemiddeling. Het is niet zo dat dit aantal sterk stijgt, maar het blijkt dat het gemiddeld bedrag aan schuld per dossier wel stijgend is. De vraag naar voedselhulp blijkt ook hoog te blijven met naar schatting ongeveer 88.000 steunaanvragen bij de OCMW's in mei 2023. De vraag stelt zich in welke mate de inflatie van de voedselprijzen over het voorbije jaar een rol speelt bij het aanhoudend hoge niveau van deze vorm van steunaanvragen.

²⁰ Er kan een tijdsverschil zijn tussen het aantal door de OCMW's effectief geregistreerde steunaanvragen en het aantal door de PODMI geregistreerde beslissingen tot toekenning wegens de administratieve termijnen. Voor meer details, zie: <https://www.mi-is.be/nl/studies-publicaties-statistieken/personen-uit-oekraïne-onder-tijdelijke-bescherming>

Grafiek 6 Andere maatschappelijke hulp- en dienstverlening

Bron: POD Maatschappelijke Integratie

Inkomen & Armoede

Cijfers over inkomen en armoede laten geen snelle, up-to-date monitoring toe aangezien ze doorgaans slechts jaarlijks worden gepubliceerd. Om toch een idee te krijgen van hoe het inkomen en/of de armoedecijfers evolueren baseren we ons op onderzoeken en prognoses.

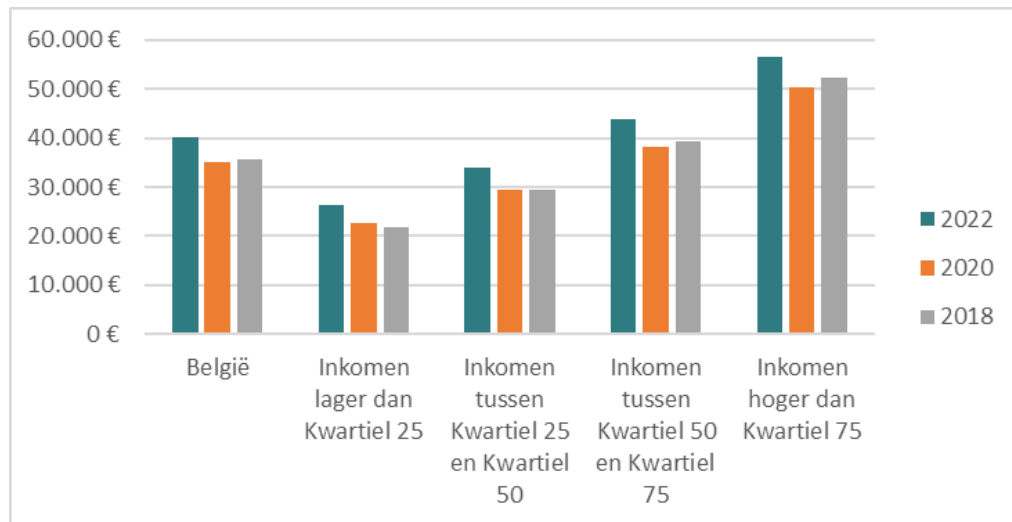
Zo verwacht het Federaal Planbureau in haar economische vooruitzichten voor 2023 en 2024 van september 2023 dat het *reëel beschikbaar inkomen van de particulieren*, zal stijgen met 3,5% in 2023 en met 0,4% in 2024. In vergelijking met de vooruitzichten van juni, werden de cijfers naar onder bijgesteld.

[FOCUS: Het huishoudbudget in België in 2022: gemiddeld hoger huishoudbudget waarvan het grootste deel gaat naar 'woning, water, elektriciteit, gas en andere brandstoffen'.](#)

De Belgische huishoudens besteedden in 2022 gemiddeld 40.223 euro. In 2020 was dit nog gemiddeld 35.208 en in 2018 gemiddeld 35.764. Bij de uitsplitsing naar inkomensgroep, zijn de gemiddelde uitgaven, logischerwijs, lager voor de lagere inkomensgroepen ten opzichte van de hogere inkomensgroepen (zie grafiek 7). Dit blijkt uit de nieuwe resultaten van het Belgisch huishoudbudgetonderzoek (HBO) van Statbel²¹ bij bijna 5.000 Belgische huishoudens.

²¹ [Huishoudbudget | Statbel \(fgov.be\)](#) "Deze tweejaarlijkse enquête wordt onder andere gebruikt als input voor de actualisering van de indexkorf en voor de schatting van de consumptieve bestedingen van de huishoudens van de nationale rekeningen." (Bron: Statbel)

Grafiek 7. Gemiddelde uitgaven per huishouden en per jaar, totaal en naar inkomensgroep volgens de kwartielen, België, in euro

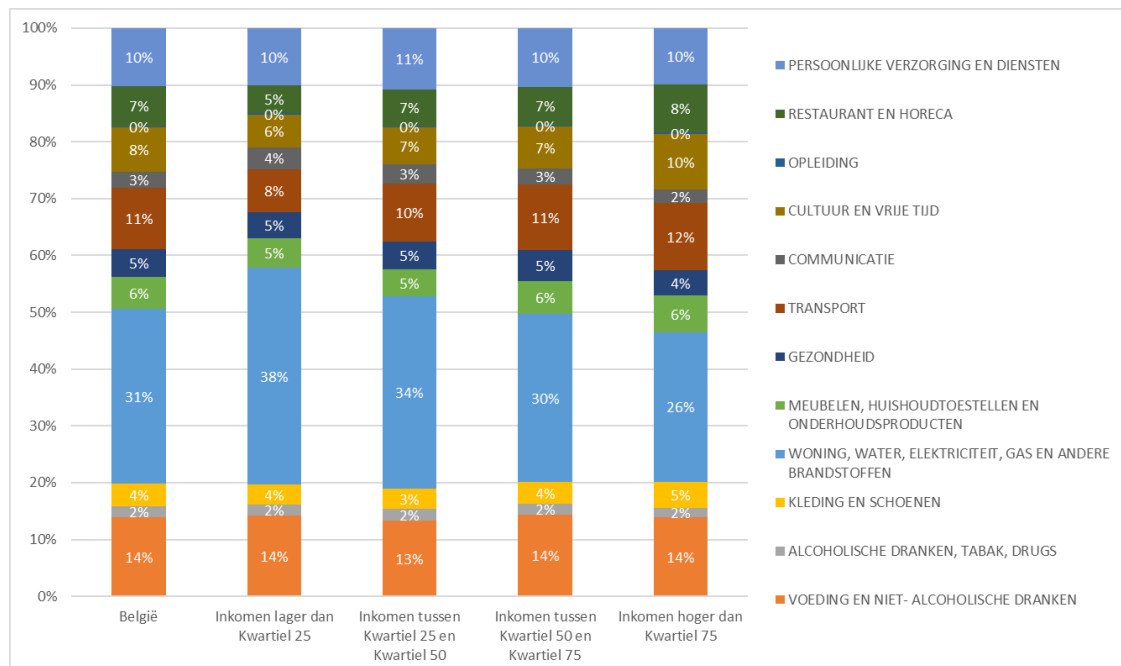
Bron: Statbel, huishoudbudgetonderzoek (HBS)

Grafiek 8 geeft de gemiddelde uitgaven per uitgavepost weer in 2022. In 2022 ging het grootste deel van het huishoudbudget naar de 'woning, water, gas, elektriciteit, en andere brandstoffen'. In 2022 ging het om 30,7%. Dat is lichtjes minder dan in 2020 (31,8%), maar iets meer dan in 2018 (30,3%). De stijging van de gasprijs speelt hierin een grote rol met een stijging van het gemiddeld budget voor gas van 50% tussen 2020 en 2022. Bovendien geven de huishoudens met een zeer laag inkomen (cf. lager dan kwartiel 25) een relatief groter aandeel uit aan hun 'woning, etc.', gemiddeld 38,2%, terwijl dit voor de huishoudens met een zeer hoog inkomen (cf. hoger dan kwartiel 75) gemiddeld 26,2% bedraagt.

De tweede grootste uitgavepost was 'voeding en niet-alcoholische dranken', waar gemiddeld 13,9% van het huishoudbudget aan wordt besteed. In 2018 (14,0%) en 2020 (15,9%), lag dit aandeel (lichtjes) hoger.

Tot slot varieert in 2022, het aandeel van het huishoudbudget dat wordt besteed aan 'restaurant en horeca', 'cultuur en vrije tijd' en 'communicatie en transport' over de verschillende inkomensgroepen.

Grafiek 8. Gemiddelde uitgaven naar uitgavenpost als percentage van de totale uitgaven, totaal en naar inkomensgroep volgens de kwartielen, België, in 2022

Bron: Statbel, huishoudbudgetonderzoek (HBS)

Monitoring van de levensomstandigheden

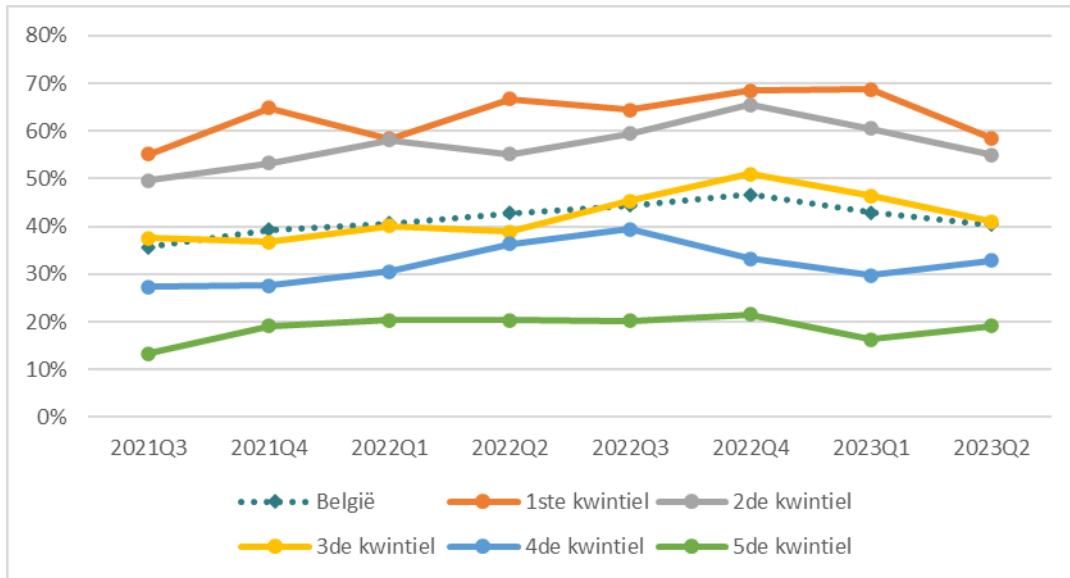
Daarnaast kunnen we ons op vlak van levensomstandigheden baseren op de gegevens uit de bevraging naar de levensomstandigheden van Statbel (cf. Infra Annual Living Conditions). De recentste bevraging van Statbel naar de levensomstandigheden van de Belgische bevolking²² laat evenwel geen grote evoluties zien.

Er zijn iets minder Belgen die het moeilijk hebben om rond te komen in het tweede kwartaal van 2023 ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023. Concreet geeft, volgens deze cijfers, 40% van de Belgische bevolking, aan het zeer moeilijk, moeilijk of eerder moeilijk te hebben om rond te komen met het totale beschikbare inkomen van hun huishouden in het tweede kwartaal van 2023. In het eerste kwartaal in 2023 was dit nog ongeveer 43%. Deze lichte afname is ook op te merken voor de verschillende inkomensgroepen met uitzondering van de twee hoogste inkomensgroepen (grafiek 9).

²² <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/driemaandelijke-monitoring>
<https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/driemaandelijke-monitoring>

"Deze cijfers komen uit een enquête waarin Statbel elk kwartaal zo'n 5.000 Belgen tussen 16 en 74 jaar bevrageert over hun persoonlijk welbevinden en hun levensomstandigheden." (Bron: Statbel).

Grafiek 9. Aandeel dat aangeeft het zeer moeilijk, moeilijk of eerder moeilijk heeft om de eindjes aan elkaar te knopen (in %), totaal en per inkomenskintiel, België, T3 2021 – T2 2023

Bron: Statbel, Driemaandelijke monitoring van de leefomstandigheden

Hieraan gelinkt, laten de resultaten van de enquête ook zien dat de tevredenheid met de financiële situatie van het huishouden overwegend stabiel blijft in het tweede kwartaal van 2023 ten opzichte van het eerste kwartaal. In het eerste kwartaal van 2023 gaven de Belgen een score van gemiddeld 6,9 op 10 over hun financiële situatie, in het tweede kwartaal 2023 was dit gelijk aan 6,8 op 10.

Daarnaast is het aandeel Belgen dat een hoger inkomen in vergelijking met 12 maanden ervoor aangeeft, lichtjes afgenomen. Het gaat over 36,9% van de Belgen in het eerste kwartaal van 2023, ten opzichte van 35,2% in het tweede kwartaal van 2023. De voornaamste reden voor het hoger inkomen, is de indexering. Meer dan de helft geeft aan over een min of meer gelijk beschikbaar huishoudinkomen te beschikken t.o.v. 12 maanden gelden, zowel in het eerste (53,9%) als in het tweede kwartaal (55,8%) van 2023.

Ruimere sociale ontwikkelingen

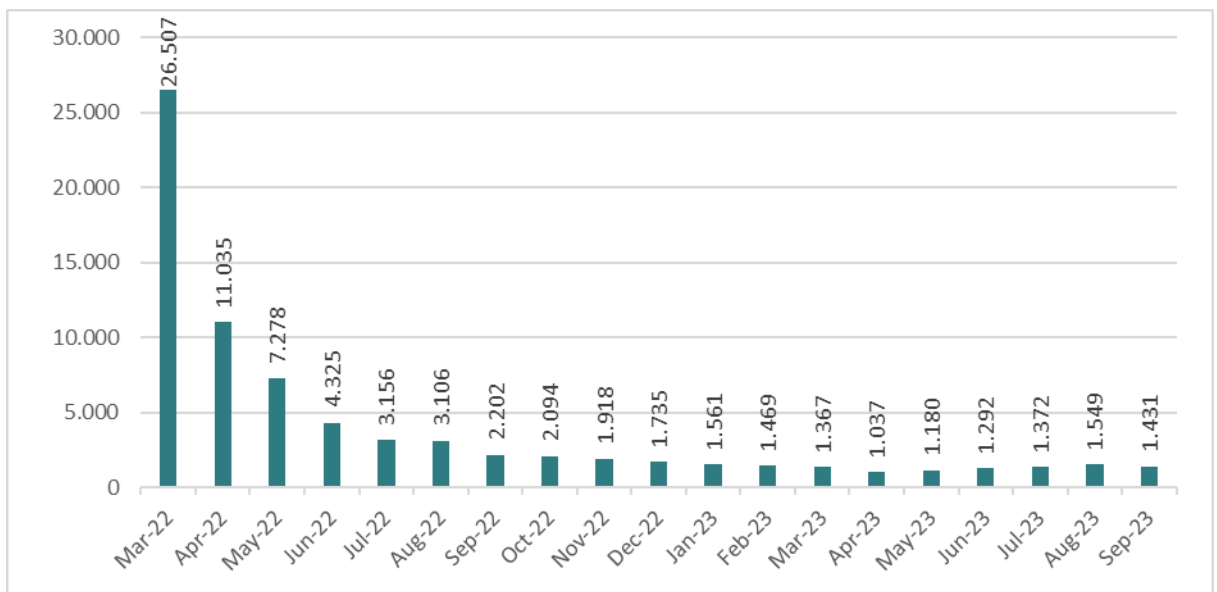
De Oekraïne crisis

Het gewapend conflict in Oekraïne zorgt voor een stroom aan vluchtelingen naar Europa. Ook voor België vormt deze vluchtelingenstroom een nieuwe uitdaging. Het is immers duidelijk dat een inwijking van vluchtelingen van dergelijke omvang ook een aantal sociale uitdagingen met zich zal meebrengen.

Profiel

In 2022 ontvingen 63.356 personen een attest tijdelijke bescherming in België. Na de piek in maart en april 2022, is de trend dalend tot en met mei 2023. Vanaf dan neemt het aantal opnieuw geleidelijk toe. In juli en augustus 2023 ontvingen er respectievelijk 1.372 en 1.549 personen een attest tijdelijke bescherming in België. In september waren dit er 1.431 (grafiek 10). Dit maakt het totaal voor 2023 voorlopig gelijk aan 12.258.

Grafiek 10. Evolutie van het aantal tijdelijke beschermingscertificaten afgegeven door de Dienst Vreemdelingenzaken, per maand, België, 10 maart 2022 tot 30 september 2023

Bron: Dienst Vreemdelingenzaken²³

Tussen 10 maart 2022 en 30 september 2023, had de overgrote meerderheid van personen met tijdelijke bescherming effectief de Oekraïense nationaliteit (97,8%). Daarnaast gaat het voornamelijk om (meerderjarige) vrouwen (44,5%) en minderjarigen (32,4%). Kinderen jonger dan 12 jaar maken 22% uit van het totale aantal personen. Daarnaast werden er 1.459 personen met een attest tot bescherming gesignaleerd als niet-begeleide minderjarigen bij de dienst Voogdij.

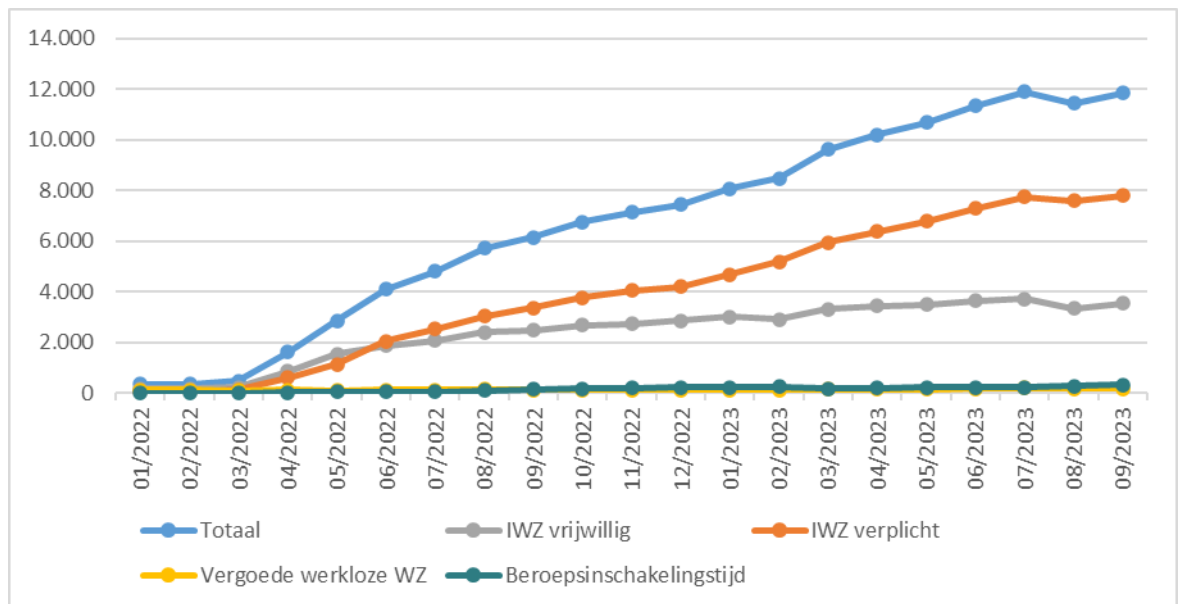
²³ [Tijdelijke bescherming | IBZ](#)

Sinds 10 maart 2022, hadden volgens Fedasil 17.448 personen nood aan opvang (cijfer op 08/09). Het zijn voornamelijk families (84,2%), naast alleenstaande vrouwen (8,5%), alleenstaande mannen (6,7%). Het aandeel niet-begeleide minderjarigen in crisisaccommodatie is relatief klein (0,2% meisjes en 0,4 jongens).²⁴

Arbeidsmarktintegratie

We beschikken over gegevens van Oekraïners die zich inschrijven als werkzoekenden. In deze data over **ingeschreven werkzoekenden (IWZ)** zien we **algemeen een stijgende tendens** in het aantal IWZ met de Oekraïense nationaliteit²⁵. Onderstaande grafiek, geeft naast het totaal aantal IWZ, ook het aandeel vrijwillig ingeschreven (niet-vergoede) werkzoekenden - dit is de categorie waarin o.a. mensen van buitenlandse nationaliteit terechtkomen die de Belgische arbeidsmarkt betreden als werkzoekende - en verplicht (niet-vergoede²⁶) ingeschreven werkzoekenden weer.

Grafiek 11. Evolutie aantal ingeschreven werkzoekenden met de Oekraïense nationaliteit, totaal en naar type, januari 2022- september 2023

Bron: RVA, gebaseerd op gegevens van de gewestelijke instanties voor arbeidsbemiddeling

In juni 2023 waren er in totaal (op basis van gegevens van de gewestelijke instanties voor arbeidsbemiddeling) 11.349 Oekraïners ingeschreven als werkzoekende waarvan 3.643 als vrijwillig IWZ en 7.753 als verplicht IWZ. In juli 2023 stijgt het totaal aantal ingeschreven werkzoekende Oekraïners tot 11.915 (waarvan 3.725 vrijwillig en 7.753 verplicht). In augustus 2023 daalt dit totaal

²⁴ [Ontheemden uit Oekraïne | Statbel \(fgov.be\)](https://statbel.fgov.be/nl/onderwerpen/immigratie/onthoerders)

²⁵ Merk op dat deze gegevens dus betrekking hebben op personen met de Oekraïense nationaliteit, Oekraïense vluchtelingen met tijdelijke bescherming kunnen niet uit deze data worden onderscheiden. Hetzelfde geldt ook voor onderdanen van derde landen.

²⁶ De niet-vergoede slaagt hier op het niet ontvangen van een werkloosheidsuitkering. Het zou bijvoorbeeld wel kunnen dat binnen de groep verplicht IWZ, personen een equivalent leefloon ontvangen.

aantal opnieuw lichtjes tot 11.443 (waarvan 3.356 vrijwillig en 7.612 verplicht). In september stijgen deze cijfers opnieuw tot 11.864 ingeschreven werkzoekende Oekraïners waarvan 3.548 als vrijwillig IWZ en 7.801 als verplicht IWZ.

In juni 2023 zijn er in *totaal* 928 Oekraïners ingestroomd als IWZ. In de drie daaropvolgende maanden daalt dit aantal onder 900, namelijk: 820 in juli, 869 in augustus en 868 in september. Daarnaast zijn er in juni, juli, augustus en september respectievelijk 678; 599; 1.578 en 889 Oekraïners uitgestroomd. Het relatief hoge aantal uitstromers in augustus (1.578) houdt mogelijks verband met de daling van het totaal aantal Oekraïense IWZ in diezelfde maand.

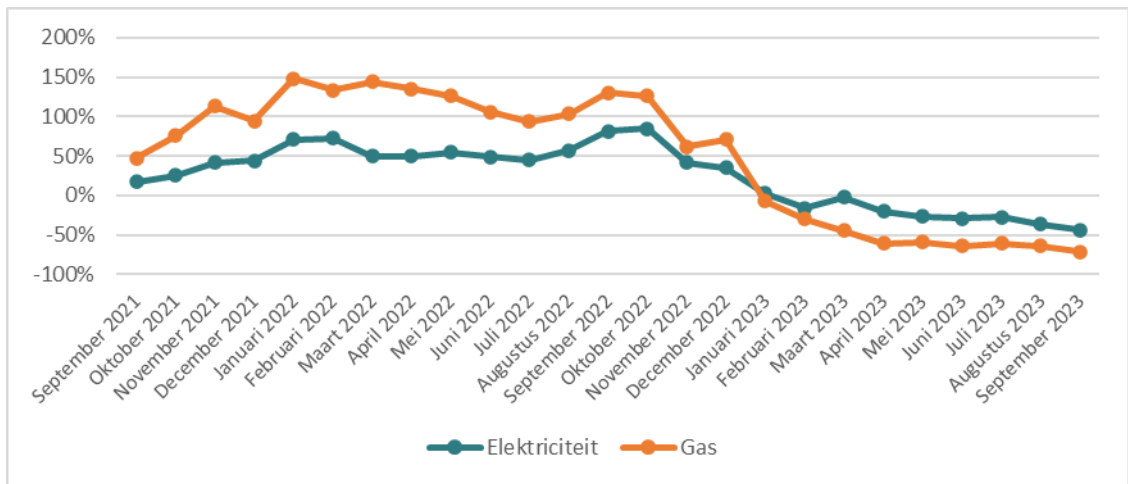
De energiecrisis

De energiecrisis en hoge energieprijzen waren een grote uitdaging in 2022 en mogelijks ook in 2023 aangezien het conflict in Oekraïne voortduurt. Op basis van o.a. de energie-inflatie en de simulaties van de jaarfactuur van elektriciteit en gas, kunnen we echter besluiten dat na de sterke stijging van de energieprijzen en de energie-inflatie vanaf medio 2021, in 2023 er een ommekeer heeft plaatsgevonden, waarbij de energieprijzen opnieuw afnemen.

[FOCUS: een diepere kijk op de inflatie van elektriciteit en gas tijdens de laatste twee jaar](#)

Onderstaande grafiek geeft de evolutie van de inflatie voor elektriciteit en gas weer vanaf september 2021. Hoewel de inflatie voor elektriciteit en gas in 2022 zeer hoog was, als gevolg van de aanhoudende, sterk stijgende inflatie vanaf medio 2021, zien we vanaf november 2022 een daling van de inflatie. Vanaf januari 2023 is de inflatie voor elektriciteit opnieuw op een niveau van rond de 2%, terwijl de inflatie voor gas daalt tot onder nul. Voor de rest van de maanden in 2023 bevindt het inflatieniveau voor de beide categorieën zich onder de 0%. Bovendien zien we dat in de laatste maanden (cf. tot september) van 2023 de inflatie zelfs zeer sterk negatief is, wat wijst op een daling van de energieprijzen. De simulatieberekeningen van de CREG die hieronder worden besproken, bevestigen deze daling van de energieprijzen vanaf 2023 (zie ook grafiek 13).

Grafiek 12. Evolutie van de inflatie voor elektriciteit en gas in België, september 2021 - september 2023

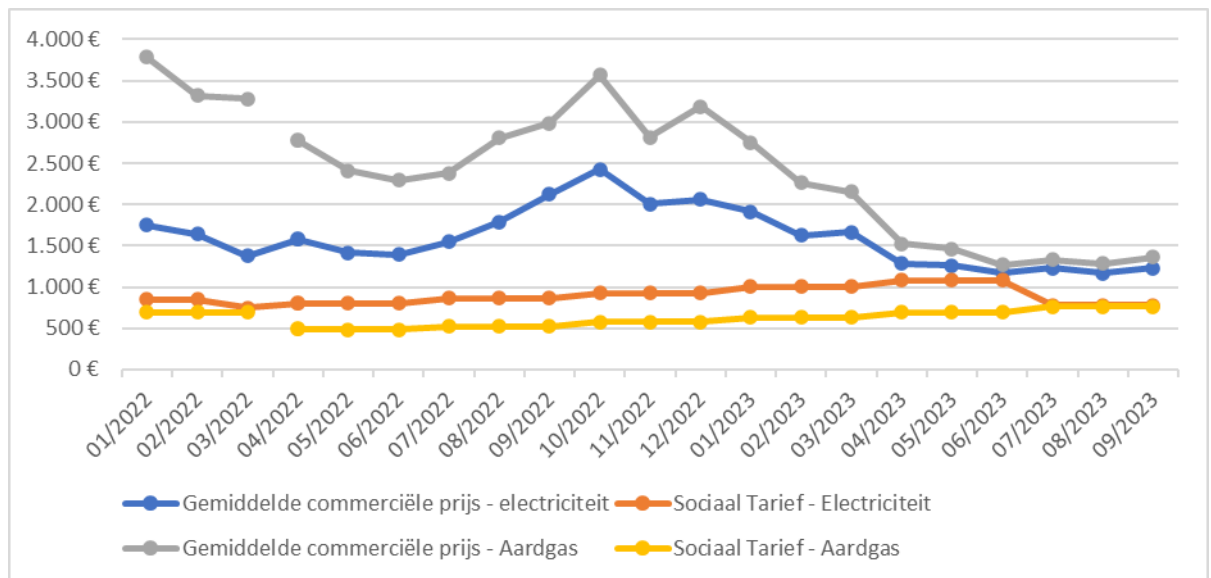

Bron: Statbel

Evolutie gemiddelde jaarfactuur

Op basis van de cijfers over de gemiddelde jaarfactuur voor elektriciteit en aardgas, beschikbaar gesteld door de Commissie voor de regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), kunnen we ook een beeld krijgen van de evolutie van deze prijzen. Onderstaande grafiek geeft deze gegevens weer.

Grafiek 13. Evolutie van de gemiddelde jaarfactuur²⁷ (all-in) voor elektriciteit en aardgas, commerciële prijs en sociaal tarief, huishoudelijke klanten²⁸, België, januari 2022 tot september 2023

Bron: Commissie voor de regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), boordtabel

Voor de eerste helft van 2023, zien we een dalende trend voor de energieprijzen in België. In juni 2023 bedroeg de **gemiddelde jaarfactuur voor elektriciteit** 1.177,83 euro, in juli nam dit bedrag toe tot 1.229,64 euro om in augustus (1.170,37 euro) opnieuw lichtjes af te nemen tot ongeveer het niveau van juni. In september (1.228,89 euro) stijgt deze gemiddelde jaarfactuur weer tot ongeveer hetzelfde niveau als juli 2023. De **jaarfactuur voor aardgas** laat een gelijkaardig trend zien waarbij de gemiddelde jaarfactuur voor aardgas van 1.265,23 euro in juni 2023 lichtjes steeg tot 1.327,20 euro in juli om in augustus opnieuw af te nemen tot 1.284,08 euro. In september stijgt de gemiddelde jaarfactuur opnieuw tot 1.363,97 euro.

De sociale tarieven²⁹ blijven in vergelijking met de commerciële prijzen stabiel. Na een licht stijgende trend, medio 2022, daalt het sociaal tarief voor

²⁷ De jaarfactuur is een simulatie op basis van een gegeven standaard verbruiksniveau, de prijsformules en tariefiches zoals gepubliceerd door de energieleveranciers voor de desbetreffende maand. Bron: <https://www.creg.be/nl/professionals/marktwerking-en-monitoring/boordtabel>

²⁸ Voor huishoudelijke klanten, wordt de jaarfactuur van elektriciteit berekend voor een jaarverbruik van 3.500 kWh met een enkelvoudige meter. Dit profiel geldt als standaard verbruikprofiel. Voor huishoudelijke klanten, werd de jaarfactuur van aardgas berekend voor een jaarverbruik van 23.260 kWh. De CREG heeft echter beslist om haar standaard aardgasverbruikprofiel voor particuliere aan te passen naar een representatiever jaarverbruik van 17.000 kWh vanaf 1 april 2022. Bijgevolg is er een breuk in de resultaten in april 2022.

²⁹ De CREG berekent het bedrag van het sociaal tarief voor elektriciteit en aardgas om de 3 maanden. Aangezien het sociaal tarief wordt berekend op basis van het commerciële tarief (het

elektriciteit van 1.078,25 euro in juni 2023 tot 779,21 euro in juli, augustus en september 2023. Het sociaal tarief voor aardgas daarentegen stijgt opnieuw van 694,86 euro in juni 2023 tot 760,65 euro in juli, augustus en september 2023.

Potentiële impact op het inkomen

De hoge energieprijzen oefenen potentieel een grote druk uit op het huishoudbudget. We kunnen de verhouding van het jaarlijks mediaan equivalent beschikbaar inkomen³⁰ op basis van de EU-SILC 2022 (inkomens 2021)³¹ en de (gesimuleerde) jaarlijkse factuur voor elektriciteit en aardgas voor een standaardverbruik met elkaar vergelijken doorheen de tijd. In september 2022 maakte deze jaarfactuur voor elektriciteit ongeveer 7% uit van het jaarlijks mediane inkomen en de jaarfactuur voor aardgas 10%. Een jaar later (september 2023) is dit aandeel gelijk aan 4% voor elektriciteit en 4% voor aardgas.

De verhouding van de gesimuleerde jaarfactuur van elektriciteit voor een standaardverbruik met de armoedegrens (gebaseerd op EU-SILC 2022) voor een alleenstaande³² bedroeg in september 2022 ongeveer 12%. Een jaar later bedroeg dit percentage 7%. Voor aardgas, waren deze percentages gelijk aan zo'n 17% in september 2022 in vergelijking met 7% in september 2023. Een standaardverbruik voor elektriciteit en gas nam dus in september 2023; 14% van de armoededrempel voor een alleenstaande in. Voor een koppel met 2 kinderen was dit 7%.

Er weze opgemerkt dat deze cijfers enkel worden weergegeven als **indicatie van de potentiële impact** op het mediane huishoudinkomen en een inkomen op de armoedegrens. Deze cijfers zijn niet gedifferentieerd naar concrete situaties en ze geven dan ook **niet** de reële verhoudingen van het verbruik in relatie tot het inkomen weer.

goedkoopste van de markt) stijgt (of daalt) het sociaal tarief ook als dit commercieel tarief stijgt (of daalt). De stijging (of daling) van de energieprijzen wordt dus ook doorgerekend in het sociaal tarief. Door de maatregel om het sociaal tarief te plafonneren kunnen eventuele stijgingen ervan worden beperkt. Meer info over het sociaal tarief en zijn berekening: [Sociaal tarief | CREG : Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas](#). Let wel op bovenstaande cijfers geven de gemiddelde jaarfactuur weer o.b.v. de boordtabel van de Creg.

³⁰ Op dit moment gebruiken we het mediaan equivalent beschikbaar inkomen om een eerste indicatie te krijgen van de invloed van de stijgende energieprijzen op het inkomen. In volgende updates, zullen we eerder het beschikbare inkomen gebruiken.

³¹ Het mediaan gezinsinkomen en de armoedegrens werden geïndexeerd, hierbij werd de indexeringen van de uitkeringen gevolgd. Zie <https://socialsecurity.belgium.be/nl/cijfers-van-sociale-bescherming/statistische-publicaties/indexering-van-de-sociale-uitkeringen>

³² Armoededrempel voor alleenstaande = 16.388 (niet-geïndexeerd) (EU-SILC 2022)